



**Høgskolen i Telemark**

Fakultet for allmennvitenskapelige fag

**EKSAMEN  
I  
6012 DRIFTSREGNSKAP OG BUDSJETTERING**

**06.01.2016**

Tid:	4 timer
Målform:	Bokmål
Sidetall:	3 siders oppgavetekst + 1 side med vedlegg
Hjelpemiddel:	Kalkulator
Merknader:	Vekting er gitt ved starten av hver oppgave
Vedlegg:	Skjemaer med oppstilling av regnskap og avvik

Sensuren finner du på StudentWeb.

**Oppgave 1 (vekt 35 %)**

Du skal nå utarbeide et månedsfordelt likviditetsbudsjett for første tertial 2016 (dvs. månedene januar-april). Du kan se bort fra offentlige avgifter som mva, arbeidsgiveravgift og selskapskatt i hele denne oppgava.

Budsjetterte salgsinntekter er som følger: (1000 kroner)

	Nov 15	Des 15	Jan 16	Febr 16	Mars 16	April 16
Salg	1300	1500	900	1200	1400	1100

30% av salget skjer mot kontant betaling. Resten skjer på kreditt, og kundekreditt-tida er på 1 måned.

Bedriftens innkjøpsbudsjett er: (1000 kroner)

	Nov 15	Des 15	Jan 16	Febr 16	Mars 16	April 16
Kjøp	500	400	600	400	500	300

Alt innkjøp skjer på kreditt, og leverandørkreditt-tida er på 2 måneder.

I tillegg til salgsinntekter, har bedriften også en månedlig leieinntekt på kr. 50.000. Innbetaling skjer samme måned som inntekten oppstår. I tillegg skal bedriften avhende et driftsmiddel, og regner med et utrangeringsbeløp på kr. 80.000 som innbetales i mars 16.

Fra lønningskontoret har du fått tilgang til følgende utbetalingsbudsjett for lønnsrelaterte utbetalinger for første tertial 2016: (1000 kroner)

	Jan 16	Febr 16	Mars 16	April 16
Lønnsutbetalinger	260	280	260	280

- Bedriften har planlagt et låneopptak på kr. 400.000 som blir utbetalt i løpet av februar 16. Dette lånet er et månedlig annuitetslån med første gangs rente- og avdragsbetaling i mars 16 med kr. 6000 (og samme beløp i april). Renter og avdrag på allerede eksisterende lån skal betales i hhv. januar og mars 2016 med kr. 65.000 hver gang.
- Utbetalinger knyttet til andre variable kostnader er beregnet å utgjøre 50 % av kontantsalget hver måned.
- Utbetalinger til faste kostnader utgjør 185.000 kroner per måned i hele den aktuelle perioden.
- Det skal investeres for kr. 600.000 i januar og 250.000 i mars.
- Videre skal det utbetales utbytte på kr. 60.000 i mars.
- Kassekredittlimit er 2.500.000 kroner. Ved inngangen til 2016 er trukket beløp på kassekreditten kr. 800.000.

Sett opp likviditetsbudsjettet og vis kassekredittens utvikling fra måned til måned for månedene fra og med januar til og med april 2016. All likviditetsendring slår ut på saldoen på kassekreditten (som kan være både positiv og negativ).

Du kan se bort fra rente/provisjon på kassekreditten.

(Se neste 2 sider for resten!)

**Oppgave 2 (vekt 40 %)**

En bedrift tilvirker et produkt X, og benytter et standardkostregnskap etter bidragsmetoden. I februar måned ble det solgt i alt 11.000 enheter av X til en pris på 120 kroner per enhet. Det var ingen beholdning av varer i arbeid ved inngangen til februar. Det ble igangsatt arbeid på 10.200 enheter i februar, hvorav 800 var ufullførte ved utløpet av måneden slik at de ble registrert som varer i arbeid, mens de resterende 9.400 ble fullført. Det var 3.200 enheter på ferdigvarelageret ved inngangen til februar og 1600 enheter ved utgangen av februar.

Bedriften fokuserer særlig på kostnader knyttet til direkte material og direkte lønn. Øvrige variable tilvirkningskostnader er slått sammen til en enkelt standardsats. Du får følgende opplysninger om bedriftens standardsatser per ferdigprodusert vare:

Direkte material	Standard mengde ( $M_s$ ): 2 kg	Standard pris ( $P_s$ ): 16 kr/kg
Direkte lønn	Standard tid ( $T_s$ ): 0,2 timer	Standard lønnsats ( $L_s$ ): 220 kr/time
Indirekte var. tilv. kostnader	Ford.grunnl: standard tid ( $T_s$ )	Standard kostnadssats ( $K_s$ ): 50 kr/time

For enheter av varer i arbeid antas alle direkte materialkostnader å ha påløpt, mens halvparten av direkte lønn og indirekte variable tilvirkningskostnader ennå ikke har blitt inkludert.

- Sett opp standardkalkylen (variable tilvirkningskostnader) for en fullført enhet og en enhet varer i arbeid av produkt X.
- Beregn standard mengde ( $M_s$ ) og standard tid ( $T_s$ ) for periodens (februar måneds) produksjon.

Bruk tallene du kom fram til under a) til verdsetting av beholdningsendringer av hhv. ferdige varer og varer i arbeid av produkt X. Videre får du følgende tilleggsopplysninger:

- Avvik for direkte material var ufordelaktig og utgjorde 2.000 kroner.
  - Virkelig direkte lønn var 440.000 kroner.
  - Virkelige indirekte variable tilvirkningskostnader var 95.000.
  - Standard variable salgs- og administrasjonskostnader utgjør 10% av tilvirkningsmerkost solgte varer.
  - Det var en fordelaktig dekningsdifferanse på 3.000 kroner for variable salgs- og administrasjonskostnader
  - Budsjetterte faste kostnader var på kr. 220.000, og det var ingen avvik for disse kostnadene.
- Fullfør driftsregnskapet for februar måned. Du kan ha bruk for vedlagt ark som prinsippskisse, men selve innføringen skal foregå på vanlig papir.
- Tilleggsopplysning: Virkelig produksjonstid i februar var på 1980 timer.
- Foreta avviksanalyse for direkte lønnskostnader. Kommenter/forklar avvikene.

(Se neste side for oppgave 3!)

**Oppgave 3 (vekt 25%)**

- a) Gjør greie for prinsipper for prising av interne leveranser i et foretak (internprising) dersom i) det ikke er ledig kapasitet og ii) det er ledig kapasitet.
- b) Gjør greie for hvordan priser på biprodukter bør fastsettes.
- c) Forklar hva «Du-Pont modellen» går ut på.
- d) Forklar hva som er hovedforskjellene mellom ABC-basert og standardkostbasert driftsregnskap.
- e) Gjør greie for hva «balansert målstyring» går ut på.

**Vedlegg til oppgave 2c) som huskeliste og prinsippskisse. (Før inn besvarelsen på vanlig innføringsark)**

	Mengde	Std. pris	Std. inntekt	Std. inntekt	
<b>Salg</b>					
	Standard				
<b>Kostnader</b>	mengde	sats	Std. kostnad	Virkelig kostnad	Avvik dir. kostn:
Dir. mat					
Dir. lønn					
Sum avvik direkte kostnader →					
					Dekningsdifferanser:
Ind. var tilv.kostn					
Periodens tilvirkningsmerkost					
Beh.endring varer i arbeid					
Tilv.merkost ferdigvarer					
Beh.endring ferdigvarer					
Tilv. merkost solgte varer					
Ind. var. salgs og adm. kostn.					
Salgsmerkost					
Kalkulert DB					
Sum avvik direkte kostnader					
Sum dekningsdifferanser					
Virkelig DB					
Faste kostnader					
Produksjonsresultat					

**Vedlegg til oppgave 2d) som huskeliste og prinsippskisse. (Før inn besvarelsen på vanlig innføringsark)**

Lønn:

(1) Standard (2) For avviksanalysen (3)

Virkelig

Std. timer×Std.lønnsats

Virk. timer×Std.lønnsats

(1)–(2) = Produktivitetsavvik

(2) – (3) =

Lønnsatsavvik

(Tidsavvik)

(1)–(3) = Totalavvik (Lønnsavvik)